

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över kompletterande promemoria till betänkande Livsmedelsberedskap för en ny tid, svar senast 2025-11-17

Er beteckning: SOU 2024:8 LI2025/01546

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i huvudsak i förslaget till en ny lag om beredskapslagring i livsmedelskedjan och ser positivt på att beredskapslagren utökas till att inkludera alla typer av varor i livsmedelskedjan.

Länsstyrelsen saknar ett resonemang kring det regionala ansvaret för beredskapslager. Det behövs ett förtydligande kring ägarskap, informationsspridning samt konsekvensbedömning utifrån ett regionalt perspektiv och där hänsyn tas till länsstyrelsernas och civilområdesansvariga länsstyrelserns roller och uppdrag.

Länsstyrelsen anser att beredskapslager kopplat mot dricksvatten bör samordnas med beredskapslager inom livsmedelskedjan, samt att det bör samordnas med slutbetänkande Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap -- för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68).

3 Beredskapslager är en viktig åtgärd för att säkerställa tillgången till nödvändiga livsmedel

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget och instämmer i att förslaget innefattar att alla typer av varor i livsmedelskedjan ska kunna beredskapslagras.

Betänkandet innehåller dock inget förslag till beredskapslagring av varor och reservdelar nödvändiga för dricksvattenproduktion, utan denna fråga hänvisas till förslag i VA-beredskapsutredningen i betänkandet Ökad va-beredskap (SOU 2024:82) och promemorian En säkrare tillgång till vattenreningskemikalier (Ds 2023:9). Länsstyrelsen efterlyser att även frågan om beredskapslagring av varor nödvändiga för dricksvattenproduktion bereds samordnat med föreliggande förslag i denna promemoria. Inköp, förvaring och fördelning av resurser som beredskapslagras bör ske efter samma principer och lagrum.

Promemorian bör dessutom samordnas med slutbetänkande Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap -- för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68). Särskilt behöver det tydliggöras vilken aktör som ansvarar för att upprätta avtal, vad som ska lagerhållas och vilka resurser som behöver tillföras de myndigheter som ges ansvar för lagerhållning.

4 Regeringen ska besluta vilka varor som ska lagras på vilka platser i landet och i vilken mängd

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning om regeringen ska besluta om vilka varor som ska beredskapslagras och var i landet detta ska ske.

Länsstyrelserna och Civilområdeskanslierna bör bidra med underlag för placering och användning av lagren, eftersom den regionala kunskapen och samordningsansvaret är viktiga i besluten.

Kapitel 5 Ansvar för att hålla beredskapslager bör ligga på en eller flera myndigheter men lagerhållningen bör i första hand ske i ordinarie värdekedjor

Länsstyrelsen anser att det måste säkerställas att uppbyggnad och omsättning av vissa beredskapslager, till exempel spannmål, genomförs på ett sådant sätt att det inte begränsar eller förhindrar lokal produktion. I norra Sverige är det extra viktigt då spannmålsproduktionen idag är i ett läge där den kan och bör öka.

Kapitel 6 Varorna i beredskapslagren ska vara statlig egendom

Länsstyrelsen instämmer med förslaget om att varorna i ett beredskapslager ska vara statlig egendom. Däremot bör utredningen i promemorian tydliggöra om varorna ska kunna ägas av statliga myndigheter på så väl nationell nivå, högre regional nivå och regional nivå. Det behöver tillkomma resurser till de myndigheter som ansvarar för lagren som motsvarar kostnaderna. Detta bör synkroniseras med utredningen Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap, SOU 2025:68.

Kapitel 8 Säkerhetsåtgärder

Länsstyrelsen delar slutsatsen i promemorian och vill understryka vikten av att den som ingår avtal om beredskapslager också åläggs ansvar för varornas säkerhet. När det gäller råvaror till livsmedel innefattar detta också ett ansvar att upprätthålla varornas livsmedelssäkerhet. Ofta handlar det om att viss

grundläggande robusthet behöver finnas hos aktören, tex att kunna upprätthålla elförsörjning under en viss tid av bortfall från det allmänna nätet.

Om investeringar behöver göras hos den som i övrigt har goda förutsättningar att hålla beredskapslager behöver de tydliggöras hur kostnaden för de investeringarna fördelas.

Kapitel 9 Uppgiftsskyldighet

Det är viktigt att länsstyrelserna får kännedom om vilka lager som finns inom det geografiska området utifrån det geografiska områdesansvaret. Detta för att länsstyrelserna och de civilområdesansvariga länsstyrelserna ska kunna uppfylla sina uppgifter av att samordna de civila försvarsåtgärderna inför och under höjd beredskap. Det kan handla om att aktörer som håller beredskapslager bör finnas upptagna i regionala planer för prioritering av till exempel el och vatten.

Länsstyrelsen saknar en redogörelse för vikten av offentlig kontroll hos de företag som enligt avtal kommer att hålla beredskapslager. Det bör tydliggöras om företagen behöver viktas speciellt i den riskvärdering som idag ligger till grund för uttag till offentlig kontroll. Bestämmelser om offentlig kontroll och vilken kontrollmyndighet som är aktuell bör omfattas i de föreskrifter om beredskapslager som föreslås enligt § 6 i lag om beredskapslager i livsmedelskedjan.

11 Regeringen ska besluta om användningen av beredskapslager

En dialog med Länsstyrelsen och Civilområdeskansliet bör äga rum om lager behöver tas i bruk. Både länsstyrelserna och civilområdeskanslierna bör ha en tydlig roll i fördelning och prioritering av varor, med hänsyn till länsstyrelsens geografiska områdesansvar och civilområdeskansliets ansvar för att samordna stöd och samverkan med Försvarsmakten.

Avtalen behöver även vara så tydliga att den aktör som lagrar har tydliga anvisningar om hur och när omsättning av lagren ska ske.

14 Konsekvenser

Även om kommunernas roll sannolikt hanteras inom ramen för andra utredningar vill Länsstyrelsen betona vikten av att hela kedjan inom beredskapssystemet hänger samman. Det bör säkerställas att bestämmelserna i lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap (LKRB) är tydligt kopplad till övrig relevant lagstiftning för att skapa en sammanhållen och tydlig styrning.

Konsekvensbedömningen som utredningen har genomfört i den kompletterande promemorian bör kompletteras med vilka konsekvenser som förslagen medför för länsstyrelser och civilområdesansvariga länsstyrelser.

Bakgrundsinformation

Eftersom Länsstyrelsen i Norrbotten är civilområdesansvarig länsstyrelse har även synpunkter inhämtats som underlag till yttrandet från i civilområdet ingående länsstyrelser.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med enhetschef Johanna Wallsten som föredragande.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå, eller ring vår växel 010-225 50 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/norrbotten.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/norrbotten/personuppgifter